

Regels TVX strenger voor teler en broeier

Steeds meer tulpentelers maken zich zorgen om TVX. Stijgende percentages in partijen zijn lastig te verklaren en het onderzoek geeft nog geen antwoord op alle vragen. De KAVB-productgroep Tulp en de BKD hebben de regels rond TVX verscherpt. De nieuwe regels gelden vanaf teeltseizoen 2018-2019.

Tekst: Arie Dwarswaard | Fotografie: BKD

TVX in de bloem van 'Dior'

Wat is TVX?

Sinds midden jaren negentig is het Tulpenvirus X officieel bekend in tulp. Het virus behoort tot de groep van zogenoemde potexvirussen, waartoe onder meer ook PLAMV en LVX behoren. Het beeld is dat het virus zich in witte en gele cultivars moeilijk laten zien. In andere kleuren zijn er in de bloem donkere streepjes te zien en laten de bladeren soms ook virusbeelden zien. Omdat het virus in witte en gele cultivars lastig te zien is, kan het percentage TVX door de jaren heen in een partij ongemerkt toenemen.

Het virus kan zich verspreiden via verschillende routes: via tulpengalmijt, via de bollenmijt, machinaal, via de grond en via water. De mate van effectiviteit verschilt per route. Het is voorstelbaar dat de verspreiding via water met name in de tulpenbroeierij op water relatief snel kan plaatsvinden. Omdat TVX uit dezelfde groep komt als PLAMV in lelie, is dit een realistische verwachting.

Onderzoek

Sinds 2008 zijn er veertien projecten gestart waarin naar een of meer aspecten van TVX is gekeken. Het merendeel van deze projecten is inmiddels afgelopen, een aantal loopt nog en wordt deels gefinancierd vanuit het Fonds Innovatie Tulp. In deze projecten is of wordt gekeken naar zaken als de bodemgebonden verspreiding van TVX, mogelijkheden van CATT en de biologische bestrijding van mijten. Tot nu toe hebben de diverse projecten nog geen pasklaar antwoord opgeleverd op de vraag waarom het percentage TVX in partijen soms zo snel kan toenemen. Wel groeit het vermoeden dat met name de teelt vanuit afgebroeide tulpenbollen een rol hierin kan spelen.

Kwaliteitskeuring

De Bloembollenkeuringsdienst (BKD) keurde tot 31 december 2017 uitsluitend visueel te velde op TVX en hanteerde daarvoor de volgende criteria. Bevatte de partij minder dan 1% TVX, dan kreeg deze klasse I. Tussen 1 en 4% werd klasse Standaard toegekend. Bij meer dan 4% visueel aangetroffen TVX werd de partij afgekeurd.

Tussen 2000 en 2017 is het areaal waarin 1% TVX of meer is gevonden snel gegroeid. Was dit in 2000 nog 3 ha, in 2007 was het al 45 ha tegen 100 ha in 2017. Deze cijfers laten zien dat het virus zich snel heeft kunnen verspreiden. Omdat het virus niet in alle cultivars even goed is te zien, zal de werkelijke omvang mogelijk veel groter zijn.

VANAF 2018

De diverse onderzoeksprojecten geven sterke aanwijzingen dat het bewaren en opplanten van afbroei een rol speelt in de toename van TVX. Daarom is door het bestuur van de KAVB-productgroep Tulp en in overleg met de BKD besloten vanaf teeltseizoen 2018-2019 de regels voor TVX aan te scherpen. Deze regels luiden als volgt:

- Afgebroeide tulpen die voor opplant worden verhandeld moeten voor verhandeling met Elisa worden getoetst op TVX. Deze toets geldt niet voor partijen die het bedrijf niet verlaten. Als uit de toets blijkt dat de partij meer dan 6% virus bevat, mag deze niet meer worden opgeplant.
- In het najaar van 2018 moeten alle zogenoemde Elisacultivars waar de teler klasse I van wil telen op TBV en op TVX worden getoetst. Als uit deze toets blijkt dat een partij meer dan 6% virus bevat, krijgt deze maximaal klasse Standaard. De extra kosten zullen ongeveer 15 euro bedragen, omdat het monster toch al is genomen vanwege TBV.
- In het voorjaar van 2019 wordt een bladtoets afgenomen van die partijen die niet zijn bemonsterd via Elisa en die klasse Standaard hebben. Als uit deze toets blijkt, dat een partij meer dan 6% TVX bevat, dan wordt deze afgekeurd, met bestemming "Eindgebruik Europa".
- Als de BKD in de monsteropplant in de kas cultivars aantreft die mogelijk besmet zijn met TVX, maar waarvan de virusbeelden niet duidelijk zijn, zal de BKD deze cultivars toetsen. Cultivars waarvan het percentage TVX te hoog is, komen op de lijst Elisacultivars.

TVX op het blad van 'Strong Gold'

'Inzicht hard nodig'

De verscherping van de keuring op TVX is genomen op initiatief van de KAVB-productgroep Tulp. Voorzitter Hans Wessels is helder over de reden waarom dit is gebeurd. "TVX is een probleem dat we niet voldoende goed kennen. Er wordt door de BKD alleen visueel op gekeurd, maar in veel cultivars is het niet zichtbaar. Bemonsteren gebeurt alleen bij de verhandeling van plantgoed. Dan kan de koper via de correspondent van het Scheidsgerecht voor de Bloembollenhandel een monster laten nemen dat snel wordt getoetst. Wat wij zien, is dat daardoor heel wat partijen teruggaan naar de verkoper."

De productgroep heeft overlegd met de TVX-werkgroep uit West-Friesland om na te gaan waar de verspreiding nu precies plaatsvindt. Afbroei werd als serieuze route beschouwd. "Dat is ook wat onderzoek van bijvoorbeeld Frank Kreuk van Proeftuin Zwaagdijk bevestigt. Om die reden zijn we gestart met de verplichting om afbroei die wordt verkocht te laten toetsen op TVX. Het is al verplicht om dat op TBV te doen, dus de extra kosten voor TVX vallen dan mee. Dat is wat ons betreft de eerste stap. Als het nodig is, willen we alle afbroei laten bemonsteren. De resultaten van het bemonsteren van afbroei bij verkoop en de Elisacultivars gaan we na een jaar in de productgroep bespreken."

Wessels snapt dat telers niet zitten te wachten op extra monsterkosten. "Vooralsnog is dit de enige manier om meer inzicht te krijgen in de situatie. Dat is hard nodig, want snelle vermeerdering waardoor je schoon kunt beginnen is er bij tulp niet."